

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

PODPORA PROCESU
**DEINSTITUCIONALIZACE
A TRANSFORMACE**
SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V ČR

Diskusní fórum:

Efektivní přístupy v péči o klienty s chováním náročným na péči
Díl 1: Principy práce s osobami s chováním náročným na péči

PREVENCE CHOVÁNÍ NÁROČNÉHO NA PÉČI

Ing. Martina Lintnerová - vedoucí DOZP Nový domov, Tady to mám rád, z.s.

20.11.2025

Projekt Ministerstva práce a sociálních věcí „Podpora procesu deinstitutionalizace a transformace sociálních služeb v ČR“, reg. číslo:
CZ.03.02.02/00/22_004/0000724, je spolufinancovaný z prostředků Evropského sociálního fondu plus prostřednictvím Operačního programu
Zaměstnanost plus a státního rozpočtu České republiky.

PREVENCE CHOVÁNÍ NÁROČNÉHO NA PÉČI

„CHCEME-LI NĚKOMU
POMÁHAT, MUSÍME
SE UMET PODÍVAT NA
SVĚT JEHO OČIMA.“
(T. PEETERS)

Ing. Martina Lintnerová

♥ Tady to mám rád

co je

CHOVÁNÍ NÁROČNÉ NA PÉČI?

AGRESE
(facka, tahání za
vlasy,...)

DESTRUKCE
(házení věcí)

**JEZENÍ NEJEDLÝCH
PŘEDMĚTŮ**

SEBEPOŠKOZOVÁNÍ
(mlácení hlavou)

**NEVHODNÉ
SEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ**

**DALŠÍ JAKO: pomočování, sezení venku a odmítání se pohnout,
hlasité nadávání, dupání**

PROČ SE TO DĚJE?

CHNP má VŽDY MÁ DŮVOD!

Když víme, proč chování vzniká, můžeme navrhnout efektivní intervenci.

PODPORA POZITIVNÍHO CHOVÁNÍ

**„TO, CO JE DŮLEŽITÉ PRO
NÁS, NEMUSÍ BYT
DŮLEŽITÉ PRO KLIENTA.“
(TONY OSGOOD)**

Chování je NAUČENÉ a může se změnit.

Hypotéza chování je základ práce (proč to dělá?)

Vedení záznamů o CHnP.

Nikdy nepoužívá tresty jako řešení.

Učí nové dovednosti k sdělování potřeb vhodnějším způsobem než CHNnaP.

Nejde jen o změnu chování, ale o zlepšení kvality života.

AKTIVNÍ PODPORA

**JAKO PREVENCE CHOVÁNÍ
NÁROČNÉHO NA PÉČI**

„Pokud je člověku s PAS věnovaná odpovídající míra podpory dochází k výraznému snížení chování náročného na péči.“

Tony Osgood

SLEDOVÁNÍ POKROKU, HODNOCENÍ

Role nestranného pozorovatele

- Pečovatel se stává pozorovatelem
→ odstup od emocí → lepší vhled
- Pomáhá objektivně pochopit situaci

**"PŘÍLIŠ SPOLÉHÁME NA SLOVA,
TÍM ZAPOMÍNÁME NA OSTATNÍ
FORMY KOMUNIKACE."
(TONY OSGOOD)**

CO POTŘEBUJEME?

K REALIZACI PBS

Dostatečné personální zabezpečení

Dostatečně edukovaný personál

Multidisciplinární tým (SPECIÁLNÍ PEDAGOG)

Výbornou znalost klienta jeho potřeb

Přechod z ÚSTAVNÍ péče do KOMUNITNÍ služby
Jak zajistit lidem s náročným chováním dostatečnou podporu?

„Když chceme dát možnost volby lidem, kteří volbu nikdy nezažili, musíme postupovat velmi opatrně. ... Přílišná možnost volby může mít opačný účinek.“

SPOUŠTĚČE

PRAKTICKÉ PŘÍKLADY

Zdravotní problém klienta.

Nenaplněné potřeby klienta.

Nedostatečná znalost klienta a jeho potřeb / způsobu komunikace.

Vnější vlivy (řezání dřeva, sirény).

Nedostatečná personální kapacita.

Nízká kvalifikace personálu.

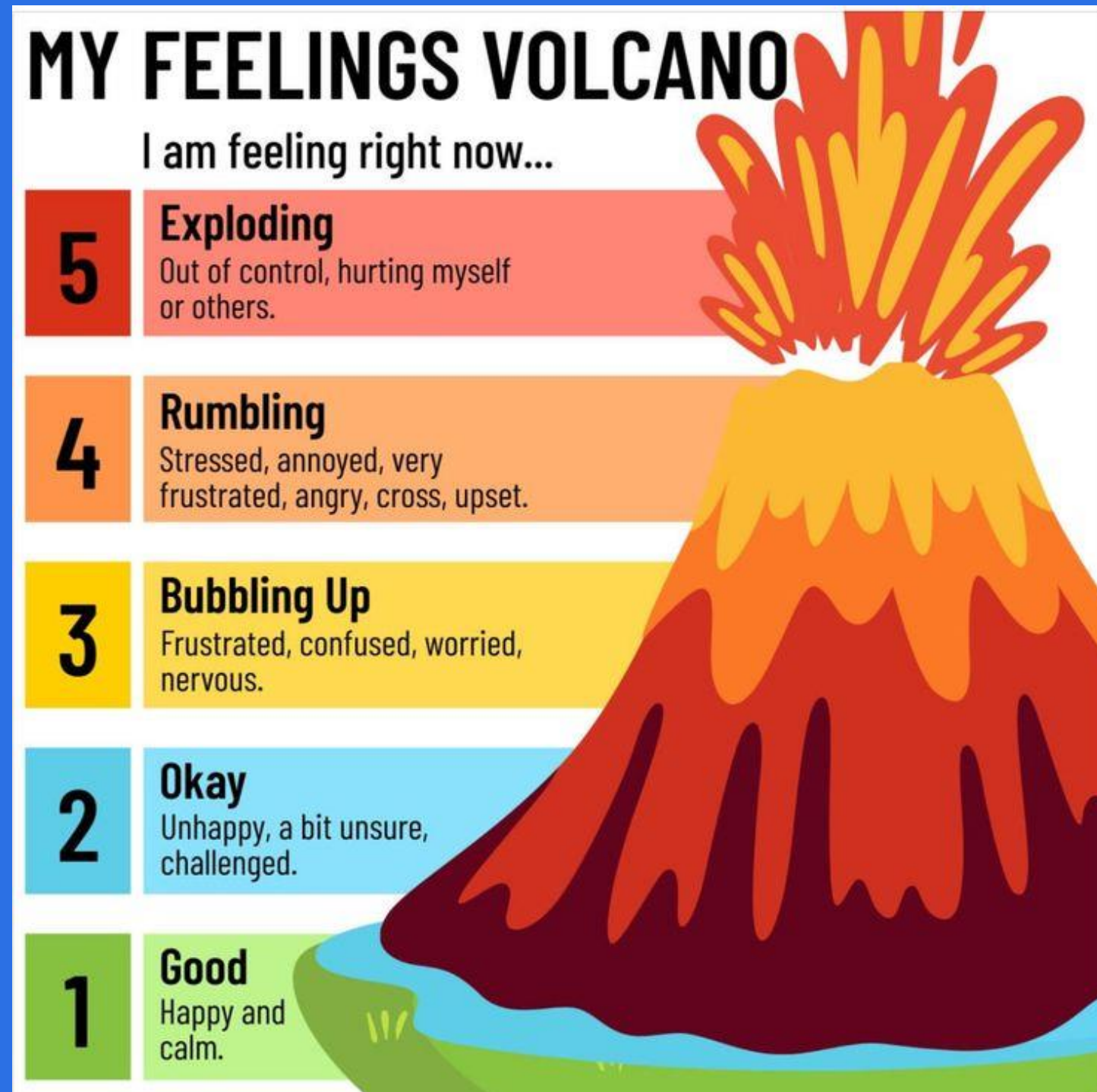
Interakce mezi klienty (odstranění TV ze společných prostor).

Interakce mezi klienty X pracovníky.

4 ZÁKLADNÍ FUNKCE CHOVÁNÍ NÁROČNÉHO NA PÉČI

1. Získání pozornosti
2. Únik / vyhýbání se
3. Senzorická stimulace
4. Získání hmotného předmětu

SOPKA EMOCÍ

Výbuch nenastane hned.

Nejdůležitější je vědět co předcházelo.

Jednotlivé fáze popisuje krizová karta klienta.

KRIZOVÁ KARTA

Fáze	Popis projevů uživatele	Postupy pro pracovníky	Prevence chování náročného na péči
1. Pohoda	Klidný spokojený (popis projevů)	Běžný postup práce dle IP.	Mít promyšlené činnosti a aktivity, předvídatelnost.
2. Mírná nepohoda	Rozladěný, trochu nejistý (popis projevů)	Pozoruji chování, snažím se odvést pozornost k oblíbeným aktivitám. Zůstat v klidu.	Věnujte pozornost emocím, buďte připraveni klienta podpořit při drobných nezdarech (nadávejte s ním, ať v tom není sám).
3. Bublání (Střední nepohoda)	Flustrace, nervozita, zmatení, obavy (popis projevů)	Zajistěte bezpečnost klienta a ostatních – odstraňte nebezpečné předměty, kterými lze házet. Udržujte klidný přístup. Informujte o situaci své kolegy.	Snaha o odvedení pozornosti, nabízení oblíbených předmětů/aktivit. Výměna za oblíbeného pracovníka. Vždy IP.
4. Burácení (vysoká nepohoda)	Vystersovaný, naštvaný, rozrušený, otrávený (popis projevů)	Zajistěte bezpečnost klienta i sebe. Zůstaňte klidní. Nechte klienta projít emocí. Nutný neustálý monitoring situace 1-2 pracovníky, dodržujte odsup. Postup dle IP.	Klient si může říct o krizovou medikaci v případě indikace v souladu s IP. Výměna pracovníka v krizové situaci, pokus o odvedení pozornosti k oblíbené aktivitě, nabízení oblíbených předmětů. Vždy IP.
5. Výbuch (chování náročné na péči)	Chování mimo kontrolu, sebepoškozování útok na okolí. (popis projevů)	Zajistěte, že jsou všechny potenciálně nebezpečné předměty mimo dosah a buďte „ve střehu“. Strategie dodržování odstupu, úniku a odvedení pozornosti. Restrikce až jako poslední možnost v souladu s § 89.	Po odeznění náročných projevů, provedeme klienta zklidněním, až se dotane zpět na zelenou.

PŘÍKLADY Z PRAXE

♥ Tady to mám rád

PROČ V IRSKU „NEMAJÍ“

**CHOVÁNÍ NÁROČNÉ
NA PÉČI**

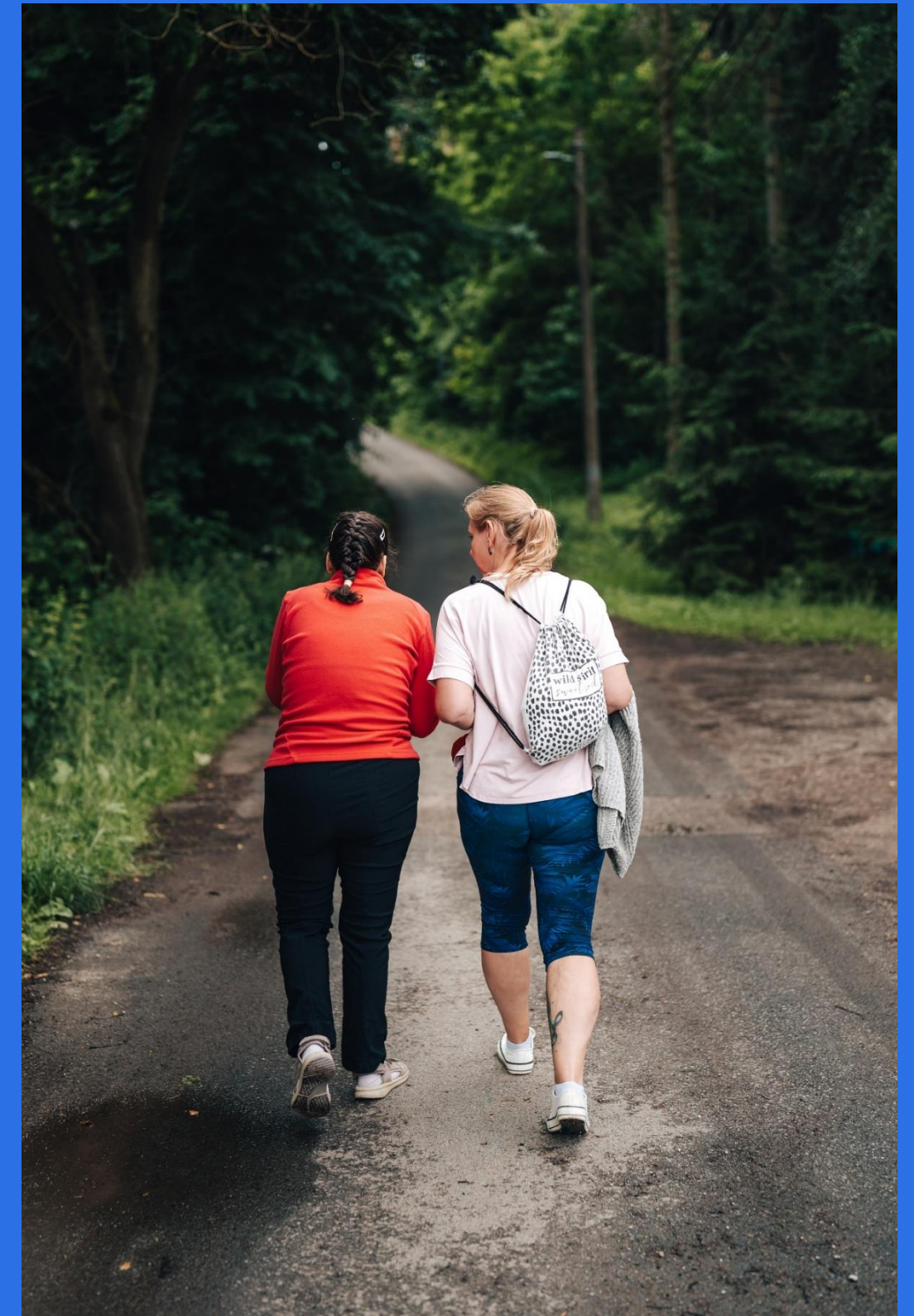
A co uděláte vy, když se na Vás naštve 200 kilový 2 metrový muž
autismem a mentálním postižením?

MĚSÍC NEVYJDU Z DOMU

Žena odmítá sejít z patra do jídelny na jídlo, odmítá vyjít ven na procházku, odmítá spolupracovat při koupání – utočí na pracovníka.

Zjištěna funkce chování: nejistota po přestěhování, potřeba bezpečí.

Intervence: Uzpůsobení klidného místa na jídlo v patře, spolupráce s rodinou – první společné vycházky, dopomoc při koupání. Nabízení pouze oblíbených aktivit pracovníky – budování vztahu.

AGRESIVITA

BOLÍ MĚ ZUBY

Neverbální žena má opakovaně nervózní projevy, útoky na pracovníky při dopomoci při oblékání a hygieně, strkání si ruky do úst, vysoká nervozita, sebepoškozování.

Zjištěna funkce chování: bolest zubů

Intervence: aktivní komunikace s opatrovníkem, zajištění co nejrychlejšího zubařského ošetření – v celkové anestezii, zajištění doprovodu oblíbeným pracovníkem

DESTRUKCE

Muž opakovaně buší do nábytku u sebe v pokoji po návratu z oběda → rozbitý počítač, díra ve stole.

Zjištěna funkce chování: přehlcení - jiná klientka, která je při obědě příliš hlučná

Intervence: reorganizace času při obědě – muž jde na oběd až je klientka u sebe v pokoji a tráví čas na počítači – zajištěn dostatečný klid v místnosti.

KŘIČENÍ A SVLÉKÁNÍ NA VEŘEJNOSTI

Žena opakovaně při oblíbené aktivitě výlet MHD odmítá vystoupit, křičí svléká se, je opakovaně vyhozena řidičem.

Zjištěna funkce chování: přehlčení neumím se rozhodnout, chci všechno a nic- testuji hranice

Intervence: Konzultace s KBT a speciálním pedagogem, navržení opatření plánu výletu s využitím komunikační lišty – nastavení pravidel

PMS – období krize

Ženy s PAS opakované krize při PMS, fyzické útoky při převlékání, odmítání aktivit, více krizových situací, odmítání menstruačních pomůcek.

Zjištěna funkce chování: nepochopení potřeby menstruačních pomůcek, změna hormonálního a fyzického stavu – není mi dobře.

Intervence: Sledování PMS jednotlivých klientek, nabídka relaxačních a oblíbených aktivit, respektování odmítnutí aktivity, zavedení menstruačních kalhotek, u někoho doplňky stravy na hormonální rovnováhu.

ČAJOVÁ KRIZE

Žena žádá 20× denně čaj → personál frustrován

Zjištěna funkce chování: potřeba pozornosti, ne čaj

Intervence: Společná příprava čaje, nabídka dalších nápojů, vizuální volba (karty)

**„KDYŽ MÁME
MÁLO, ZAMĚŘME
SE NA TO, CO
MÁME“
(TONY OSGOOD)**

PBS SHRnutí

Chování jako komunikace, ne problém

Malé kroky = velké změny

Neexistuje finální plán – PBS je proces

Vztah a komunikace jsou zásadní

Cílem je nabízet alternativy

Neexistuje špatný klient, ale nevhodné prostředí

Intervence stavíme na porozumění, ne na odměnách či trestech

Týmová spolupráce a vztahové dovednosti jsou klíčem

**PODPŮRNÉ NÁSTROJE
PREVENCE KRIZOVÝCH
SITUACÍ U NEVERBÁLNÍCH
KLIENTŮ S PAS**

**“KOMUNIKACE JE
SLOŽITÝ PROCES –
KOMUNIKUJEME VŠICHNI,
ALE NE VSEM TO JDE
SNADNO” (KUNOVÁ, 2021)**

SYSTEMY

Podpora nebo náhrada řeči pro osoby, které nemohou efektivně komunikovat běžně.

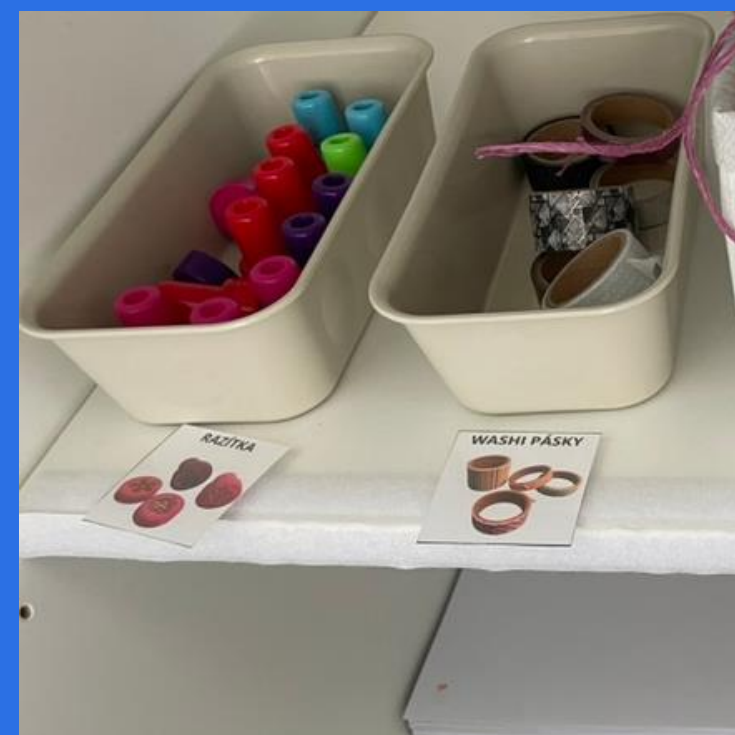
VYUŽÍVANÉ V AAK

Používá se u PAS, mentálního postižení, po úrazech,...

VIZUALIZACE

A STRUKTURALIZACE

A jsme u konce ...

DOTAZY?

**„NEJLEPŠÍ NÁPOVĚDU, JAK
PRACOVAT S KLIENTEM NAM
DÁ KLIENT SAM.“
(TONY OSGOOD)**